

ДЖЕЙ АШЪР
13 ПРИЧИНИ ЗАЩО (МЕЖДУ
РЕДОВЕТЕ)
13 ВЪПРОСА КЪМ ДЖЕЙ
АШЪР

Превод от английски: Мария Чайлд, 2017

chitanka.info

Откъде дойде цялостната идея за тази книга?

Случи се някак наопаки: идеята за необичайния формат се появи преди идеята за съдържанието на книгата. Затова ще ви кажа как възникнаха двете идеи, а после и как се свързаха в едно.

По отношение на формата: години преди да започна да работя по тази книга, направих една аудио обиколка на музей, където всеки посетител получаваше уокмен с касета. Когато застанете пред даден експонат, трябваше само да натиснете копчето и разказвачът започваше да описва пред какво стоите. После натискате стоп и продължавате към следващия експонат... всичко със скоростта, която сам си определяте. Винаги съм бил привлечан от книги с необичаен формат и затова съхраних идеята за аудио обиколка дълбоко в съзнанието си. Но дълго време интересът ми се свеждаше единствено до писането на забавни книги, а не можех да открия смешна история, която да бъде представена в този формат.

Що се отнася до съдържанието: моя близка опита да се самоубие, когато беше на същата възраст като Хана. Слава богу, за щастие тя оцеля. Години наред сме обсъждали събитията и емоциите, които са я довели до вземането на онова решение. Но тя не можеше да говори за конкретно обстоятелство, без да ми разкаже за всичко, което го е предшествовало или последвало. Тази идея, че всичко оказва влияние върху всичко, както казва и самата Хана в книгата, ме заинтригува.

Двете идеи се сблъскаха, когато всъщност не търсех нова тема за книга. Няколко седмици след като се ожених, съпругата ми и аз се преместихме за шест месеца от централната част на слънчева Калифорния в Шеридън, Уайоминг. Никога преди това не ми се беше налагало да шофирам в зимни условия, но през цялото време на престоя ни там по шосетата имаше сняг и аз бях много напрегнат, докато шофирах. Веднъж, докато карах по едно много тъмно шосе, покрито с лед — идеалните условия, които да вдъхновят написването на съспенс — цялата история се появи пред очите ми: Хана, Клей, самоубийството, пълната с касети кутия за обувки, начинът на разказване на историята. Отбих до най-близката бензиностанция и седнал в колата (и надул парното до дупка!), започнах да нахвърлям идеите си в една тетрадка. Преди да си легна същата нощ, вече бях написал въведението и част от Касета 1: Страна А.

Как стана така, че написахте романа от името на двама разказвачи едновременно?

В началото се опитах да напиша книгата, както си му е редът. Давах няколко реда на Хана, после Клей отговаряше, за да разчупи нещата. Но по онова време още не бях напълно сигурен накъде върви историята на Хана... нито пък имах каквато и да било представа, къде се появява в нея Клей. Така че голяма част от реакциите му изглеждаха безсмислени и аз трябваше да ги изтрия. Върнах се към началото и написах цялата история на Хана — от първата причина до тринайсетата. Този процес ми отне повече време, отколкото предполагах, и — за един много кратък момент — се замислих дали да не обявя книгата за завършена и да предам ръкописа просто като историята на Хана. Но чувствах, че втората гледна точка е единственият начин да се представят нещата честно. За да разберат гледната точка на Хана така, както аз исках, читателите трябваше да станат свидетели на незабавната реакция на Клей — и то не в някоя следваща глава, както става в повечето книги, разказани в първо лице единствено число, а на момента.

Има ли друга причина, поради която сте избрали тринайсет причини, освен тази, че тринайсет е фатално число?

В началото главната героиня се казваше Ана Бейкър. Но открих, че има доста романи, в които самоубийцата се казва Ана, затова реших да оставя момичетата с име Ана на спокойствие. Когато дойде ред да решавам колко истории ще разкаже госпожица Бейкър, всичко ми изглеждаше очевидно (защото обичам играта на думи). Дюзината на пекаря (на английски „бейкър“ означава „пекар“) всъщност е равна на тринайсет, затова причините щяха да са тринайсет. Когато продадох правата върху книгата, заглавието ѝ беше „Дюзината на Бейкър: Аудиобиография на Хана Бейкър“.

Когато започнахте историята на Хана, знаехте ли кой ще е главният герой от мъжки пол?

Когато започнах да пиша, ми бяха известни десетина от тринайсетте причини на Хана, но в тях нямаше герой, който да е подходящ да изпълнява ролята на „очи и уши“ на читателя в хода на романа. По време на едно пътуване с приятеля ми Робин измислихме Клей... и онова, което е направил, за да присъства в записите. После

промених някои от историите така, че неговата касета да се появи в подходящия според мен момент.

Как решихте кои да са тринайсетте причини на Хана?

Първо разпитах жена си и колежките си какво е била гимназията за тях. Разговаряхме за случки, които навремето са мислели, че никога няма да успеят да преодолеят — както и за такива, които наистина никога не бяха успели да преодолеят. Но също така се върнах и към моите ученически години. Повечето сценарии, извлечени от реалния живот (от моя или от този на приятелите и роднините ми), не могат да бъдат разпознати в книгата, понеже първоначално бях вдъхновен от емоцията на конкретните сцени, не толкова от детайлите.

Има ли в книгата сцени, които да напомнят за истински случки?

Най-вече срамните!

Например, когато Клей среща Хана по време на прощалното парти на Кат (когато навън е ужасно студено и обувката му се развързва) — точно това ми се случи и на мен по време на първата ми среща с момиче. Подхлъзването на Зак и приятеля му по мократа трева и препъването им един в друг, докато се опитват да впечатлят Хана и Кат, също е реална случка от моя живот. Вкусът на първата целувка на Хана — на хотдог с чили сос — е подобен на вкуса на моята първа целувка — на хотдог и майонеза, само че редакторът ми реши, че е твърде противно, за да повярва човек, че е възможно това да се случи, независимо че беше вярно.

Но има и един сериозен момент, който намери място в книгата. В гимназията, в часовете по Комуникации, в плика на учителя ни бе пусната бележка, в която се говореше за самоубийство — почти идентична с тази от книгата. Тя също беше анонимна и класът реагира така, както съм го описал. Никога не разбрахме кой е авторът.

Какво ще ни кажете за сцената на действието? Вдъхновена ли е тя от реални места, намиращи се във вашия град?

Градът от романа е смесица от двата града, в които съм израснал. Никога не съм харесвал дългите описания на места... обикновено един-два малки детайла са в състояние да направят една сцена на действие много по-реалистична, отколкото тонове подробности. Сцените на действителни места (или поне така са останали в

съзнанието ми) ми помогнаха да подбере онези един-два, казващи всичко, детайла.

Например в Аркадия, Калифорния, все още съществува паркът „Айзенхауер“, въпреки че пързалката ракета я няма от много години. Заведението „При Роузи“ е вдъхновено от „Сладоледът на Роузи“ (сладкарница, която вече не съществува), макар никога да не съм влизал вътре заради репутацията ѝ — същата като в книгата. „Блу Спот Ликър“ е вдъхновен от „Ред Спот Ликър“ (също вече не съществува), където многократно съм се отбивал, за да се заредя с бонбони.

Разположението на училището е същото, като това на гимназията ми в Сан Луис Обиспо, Калифорния. Обществената библиотека е същата. Киното „Крестмонт“ в стил артдеко изглежда досущ като кино „Фриймонт“. А кафенето „Градината на Моне“ прилича на кафе „Линей“... където написах голяма част от „Тринайсет причини защо“. Там дори имат същите тетрадки голям формат, в които всеки може да драска!

Имате ли чувството, че се опитвате да предадете конкретно послание с книгата си?

Мнозина от авторите отговарят отрицателно на този въпрос или пък казват, че книгата трябва да говори сама за себе си. Разбирам тази реакция, но аз имах нещо, което исках да кажа. И тъй като много от читателите изглежда го улавят, не виждам причина да отбягвам този въпрос.

Макар Хана да признава, че решението да сложи край на живота си е изцяло нейно, е много важно да внимаваме как се отнасяме с другите. Може да ни се струва, че някой просто подминава със свиване на рамене наш коментар, или пък че не се засяга от слухове по негов адрес, но не е възможно да знаем всичко, което се случва в живота на този човек, нито по какъв начин ние самите може да увеличим неговата или нейната болка. Хората оказват влияние върху живота на околните — това не може да се отрече. Любимият ми коментар на книгата е на едно момиче, което каза, че когато прочело „Тринайсет причини защо“, ѝ се приискало „да бъде чудесна“. Колко хубаво е това!

Какво трябва да направим, ако се притесняваме, че някой от приятелите ни може би замисля самоубийство?

Първият човек, с когото един загрижен приятел би трябвало да поговори, е самият обект на притесненията ни. Върху самоубийството има наложена такава стигма, че всички сякаш се страхуваме да не обидим човека, ако повдигнем въпроса. Но аз по-скоро бих рискувал да обидя някого, отколкото да го загубя в резултат на самоубийство. Този човек трябва да знае, че може да разговаря с вас, че няма да омаловажите чувствата му. Но после трябва да му помогнете да намери помощ — начините за това са много. Не го оставяйте да отхвърли тази помощ като нещо, за което ще се сети само ако нещата се влошат. Вместо това му дайте нужните телефонни номера и имена, или още по-добре — организирайте сами тази помощ.

Какво трябва да направят онези, които разпознават себе си в Хана?

Трябва задължително да разговарят с някого за чувствата си. За съжаление, именно поради онази стигма, за която споменах по-горе, много хора се срамуват да си признаят, че са ги спохождали мисли за самоубийство и дори, че се чувстват депресирани. Важното, което трябва да се знае, е, че дори ако имат чувството, че няма с кого да си поговорят, това не е така.

Съществуват национални телефонни номера за деца, както и уебсайтове (за България — 116 111, www.hopeline.com), на разположение на младежите или на всеки, който има нужда да говори за проблемите си по 24 часа в денонощието. Хората от тези линии могат да ви свържат с местни граждани или организации, за да получите повече помощ.

Едно от най-удивителните неща, на които съм ставал свидетел покрай тази книга, е тийнейджъри да признават, че разпознават в чувствата на Хана собствените си емоции. Също така да твърдят, че осъзнават грешките на Хана — например че не е протегнала ръка за помощ (само е намеквала за проблемите си). После те правят всичко, за да получат помощта, която Хана не е получила, а за мен това е наистина вдъхновяващо.

Някога страхували ли сте се, че на хората ще им е трудно да прочетат тази книга заради сериозността на проблемите, за които се говори в нея?

Определено. Именно заради това се фокусирах върху написването ѝ като съспенс. Първо, това кара читателя да продължи да

обръща страниците. Второ, има много хора, на които поради най-различни причини им е трудно да надмогнат собствените си представи и разбирания по определени въпроси, за да анализират живота на другите. Затова исках читателите да се съсредоточат върху характеристиките в действие, отколкото върху самите проблеми.

Някои хора, предимно възрастни, по-скоро биха предпочели да няма книги, които да се занимават с противоречиви теми, дори ако тези книги помагат да се започне диалог между тях и тийнейджърите. Доволен съм, че от много родители, учители и библиотекари чувам, че са използвали тази книга именно с цел да се подхване такъв диалог.

Защо аудиокасети? Разбирате, че са отживелица.

Да, така е. И това е една от причините, поради които съм ги използвал. С бързо променящите се технологии е невъзможно за един съвременен роман да си остане актуален, ако героите използват най-новата дума на техниката. Така че вместо Хана да изпрати причините си по интернет — в този случай терминологията би могла да се промени само за една вечер и героите в книгата така и не биха го разбрали — аз използвах още по-стара форма и я припомних на читателите. Когато нещо е остаряло, но героите все пак са запознати с него, книгата изведнъж става напълно съвременна.

Не се притеснявайте, от този отговор и моят мозък направо изпуши!

Още един пример, колата на Тони е стар мустанг и това е факт. Вместо да използвам някоя много модерна марка кола, от която книгата ще изглежда демоде само след година, аз го накарах да кара класически модел. Проблемът е решен!

Но също така ми хареса реалистичният елемент — Клей броди из града с раница, пълна с касети, и пъха тези касети в уокмена и ги вади. Това придава на неговата история интересни детайли, с които да се работи, като например намирането на начин да чуе всичките тези касети.

Слушате ли музика, докато пишете?

Не. Когато пиша лесно се разсейвам. Но преди да започна да пиша, си пускам музика, за да създам определено настроение у себе си. Докато пишех тази книга, най-често слушах саундтрака на телевизионното шоу „Така нареченият мой живот“ и групата Бъфало Том. Открих ги, понеже една от песните в саундтрака на „Така

нареченият мой живот“ е тяхна. За последната сцена на книгата отново и отново си пусках песента „Лари“ на Бъфало Том. Атмосферата в тази песен, както и текстът прекрасно пасваха на сцената.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.